

divitias ne dederis mihi: tribus tantum vultui meo necessaria, ne forte satiatus illiciar ad negandum, & dicam: Quis est Dominus? aut egestate compulsus furer, & perjurem nomen Domini mei. Hæc adhuc vir cum quo est Deus, sermonis ejus igne radiatus, ad ipsum Dominum conversa voce profatur, oblectans ne vanitatem sæculi unquam vel verba mendacia, veritati cælestium præponat scripturarum: nec rursum vel copia vel inopia transeuntium rerum, in oblivione decidat æternorum.

Ne tradas servum ad Dominum suum, ne forte maledicat tibi & corruias. Omnis qui facit peccatum, servus est peccati. Hunc servum ille Domino suo tradit, qui quemlibet delinquentem, & à pravis actionibus se convertere volentem, sua exhortatione, vel exemplo pravæ actionis ad id quod renunciaverat, redire suadet, quod plerique sacerdotes pravi in Ecclesia facere consueverunt.

Generatio que patri suo maledicit, & matri sue non benedicit. Cùm superius puritatem sibi vite à Domino dari peteret, convertens subito intuitum ad contemplandam pravorum nequitiam: quantis hæc sit involuta miseris, quam longe à veritate distet, insinuat. Est, inquit, generatio nefandorum, quæ & si bona quælibet agit, perdit hæc in eo quod honorem parentibus non desert.

Generatio que sibi munda videtur, & tamen non est lora à sordibus suis. De hac generatione loquitur psalmista: Quoniam Deus dissipat ossa hominum sibi placentium.

Generatio cujus excelsi sunt oculi & palpebra ejus in alta stræctæ. Hujus consortium generationis vitabat psalmista, cùm dicebat: Domine non est exaltatum cor meum, neque elati sunt oculi mei, &c.

Generatio que pro dentibus gladios habet, & mandat molaribus suis. De hac psalmista Filii hominum, dentes eorum arma & sagittæ, & lingua eorum machæra acuta.

Ut comedat inopes de terra, & pauperes ex hominibus. Ad hoc linguam armant persecutores Ecclesiæ, ut innocentes Christi, & humiles trucident. Quod si diligenter considerate volueris, invenies has generationes, congregationes esse nequissimas Judæorum & hæreticorum. Judæorum ergo generatio patri suo maledixit, illi videlicet qui ait: Filius meus primogenitus Israel: quando filium ejus venientem in carne negavit. Et matri suæ non benedixit, synagogæ videlicet, cujus fidei pristinæ quam in patribus ac Prophetis de Christo habuerat, detraxit. Novatianorum generatio munda sibi videtur, dicens se penitentia opus non habere: & tamen non potest munda esse à sordibus peccatorum, quæ fontem penitentia peccantibus veniam negando præcludit. Item generatio Arianorum excelsos habet oculos, & palpebras super Deum erectas, inquirens quid sit antea, & dicens: si natus est, fuit tempus quando non fuit filius: vel quæ est Spiritus sancti potestas, æqualis an inæqualis? Item generatio quæ pro dentibus gladios habet: illa est congregatio pravorum, quæ suam perditionem etiam aliis intimare satagit, & sicut corpora solent gladiis sterni: ita animas audientium veneno pravæ allocationis morti perpetuæ subigere contendit.

Sanguisuga due sunt filia dicentes: Affer, affer. Sanguisuga, diabolus est qui sibi peccandi, ac peccata suadendi incessanter accenditur. Huic due sunt filia, quia due specialiter humani generis illecebræ. Hunc antiqui hostis imitantur ardorem, luxuria videlicet & philargyria. Nam & luxuriæ quò liberius frena laxantur, eò noxius delectatur. Et sicut quidam ait poetarum: Crescit amor nummi quantum ipsa pecunia crescit.

Tria sunt insatiabilia, & quartum quod nunquam dicit, sufficit: Infernus, & os vulvæ, & terra que non satiatur aqua: ignis verò non dicit, sufficit. Infernus nunquam redundat: meretrix similiter habet, ejus corpus non satiatur deliciis: & avarus nunquam dicit, sufficit. Quidam infernum interpretantur diabolum, quia insatiabilis sit de seductione humana. Os vulvæ, & terra quæ non satiatur aqua, ut supra: & ignem qui non dicit, sufficit, incendium gehennæ, quod nunquam desinat, sed eos qui peccatis finem ponere noluerunt, infinito ardore comburat.

Oculum qui subannat patrem, & despiciit partum matris sue, effodiant eum corvi de torrentibus, & comedant eum filii aquilæ. Perverti dum divina judicia reprehendunt, subannant patrem: & quilibet hæretici dum prædicationem sanctæ Ecclesiæ deridendo contemnunt, partum matris despiciunt: quia de ipsa exeunt, qui contra ipsam loquuntur. Ex nobis exierunt, inquit, sed non erant ex nobis. Quorum intentionem dum prædicatores Catholici de scripturarum divinarum fluentes procedentes increpando revincunt: quasi oculum nefandum corvi de torrentibus effodiunt, & filii aquilæ comedunt. Corvi etenim vocantur doctores sancti: quia per humilitatis gratiam, peccati in se nigredinem consentunt. Filii autem aquilæ: quia per gratiam ejus sunt renati, qui in habitu assumptæ humanitatis, ad cælestia transvolant. Unde & alibi filii sponsi appellantur.

Tria sunt difficilia mihi, & quartum quod penitus ignoro. Viam aquilæ in celo, viam colubri super petram, viam navis in medio mari, & viam viri in adolescentia. Quartum ad historiam ita est, ut scriptum est: sed quia per Parabolas loquitur: Via aquilæ in celo difficile invenitur: hoc est, subtilitas inimici, quæ circa cælestium virorum corda volitat, magno cum labore deprehenditur. Similiter & via colubri super petram: id est, astutia hostis venenati, insidiari non desinit eis quos in petra fidei fundatos esse conspiciunt. Necnon & via navis in medio maris: hoc est, via iniquitatis, quæ per amaras sæculi hujus undas, immundorum spirituum flatibus agitata, tanta sublimitate discurrit, ut vel vix, vel nullatenus ejus possit iter deprehendi. Nam quòd aquila malignum hostem significet, testatur Propheta qui ait: Velociores fuerunt persecutores nostri faciis cæli: id est, homines qui nos persecuti sunt, tam sævi fuerunt, ut ipsi demonibus crudeliores esse viderentur. Quòd coluber diabolum sæpe insinuat, & in primi hominis transgressione probatum est, & cùm vir sapiens aiebat: Quasi à facie colubri fuge peccatum. Navis quoque quòd levitatem designet eorum qui circumferunt omni vento doctrinæ, demonstrat Propheta, qui ait: Et Chaldæos in navibus suis gloriantes, hoc est, immundos spiritus de fragilitate, atque instabilitate mentis humanæ sese extollentes, & de illius ruina quasi victores latantes. Sicut ergo illa tam callida sunt, ut inveniri nequeant: sic adolescens qui viam veritatis deserit, difficile est cogitatu, quo se per omnes horas, & in quot cogitantia vecors vaga mente declinet.

Talis est via mulieris adulteræ, que comedit & regit os suum, & dicit: Non sum operata malum. Per tria movetur terra, & quartum non potest sustinere. Per fornum cum regnaverit, per stultum cum saturatus fuerit cibo, & per odiosam mulierem cum in matrimonio fuerit assumpta, & per ancillam cum fuerit heres domine sue. Adultera quoque mens in similitudinem eorum quæ commemoravit superius, instabilis semper & vaga est, quæ ubi admittit turpitudinis suæ cæclare potuerit, negat se aliquid patrassè facinoris.

Quatuor sunt minima terre, & ipsa sunt sapientiora sapientibus. Minores videntur in terra sæpe justis quam reprobi, id est, humiliores, & huic mundo abjectiores: sed tamen sapientiores sunt sapientibus mundi: in eo quòd æterna & cælestia bona sapiunt, ac pro his appetendis quæ illi non norunt, adversa quæque sæculi fortiter pati desiderant.

Formica populus infirmus, qui idem præparat in messe cibum sibi. Et Ecclesiæ populus, ut fortitudinem mentis custodiat, infirmum se temporaliter adversariis sævientibus ostendit, Domino per Evangelium dicente: Ego autem dico vobis non resistere malo: sed si quis te percusserit in dexteram maxillam, tu præbe illi & alteram. Qui in hac vita præparat sibi fructus bonorum operum, quibus vitam mereatur habere penitentem.

Lepusculus plebs invalida, que collocat in petra cubile suum. Et hic plebem Ecclesiæ designat, quæ invalida dicitur: vel quia, ut supra diximus, suas injurias ulcisci ipsa non quaerit, vel quia suis viribus nil fidere, sed in auxilio redemptoris sui salutem sperare didicit, & hoc est illam cubile in petra collocare: cujus præsidio adversos viter incurtus, Domino dicente cum psalmista: Esto mihi in lapidem fortissimum, & in domum munitam, ut salves me: quia petra mea & munio me tu es. Pro lepusculo, antiqua translatio cherogylium posuit. Est autem animal non majus hericio, habens similitudinem muris & ursi, cujus in Palestinæ regionibus magna est abundantia: semperque in cavernis petrarum & terræ foveis habitare consuevit. Notandum quoque quòd in psalmo ubi nos canimus: Petra refugium herinacis, in quibusdam codicibus, leporibus: in quibusdam cherogylium invenitur. Sed & in hac Salomonis sententia, quædam exemplaria pro lepusculo, herinacium habent. Nam & in libro Hebræorum nominum invenimus idem verbum Hebræum

593

SAPHAN in Jeremia, & cherogylium, & leporem, & hericum à sancto Hieronymo interpretatum.

Regem locusta non habet, & egreditur universa per turmas suas. Locustam quidam gentium plebem interpretantur, quæ quondam sine rege, id est, sine Christo, sine Propheta, sine doctore existens, nunc in unitatem fidei congregata, ad spirituales pugnam contra diabolum præparatur. Potest autem in locusta, anachoretarum concors unitas accipi, quæ cùm homine præceptore nullo in suis latibus regatur, infatigabili tamen instantia, in suis quæque locis Christo militare, & malè pullulantia carnalium voluptatum germina consuevit absumere.

Stellio manibus nititur, & moratur in aedibus regis. Stellio qui manibus nititur, quia nimirum alas quibus feratur non habet, & moratur in aedibus regis, illorum significat humilitatem, qui cùm non sint juxta naturam ingeniosi, solertia tamen industria suæ, vel ad divinarum notitiam scripturarum, vel ad virtutum gratiam, quibus ingressum regni cælestis mereantur, attingunt. Plerumque etenim aves quas ad volandum penna sublevat, in vepribus resident: & stellio qui ad volatum pennas non habet, nitens manibus, regni ædificum tenet: quia nimirum sæpe ingeniosi quique dum per negligentiam torpent, in pravis actibus remanent, & simplices quos ingenii penna non adjuvat, ad obtinenda æterni regni mœnia, virtus operationis levat.

Tria sunt qua bene gradiuntur, & quartum quod incedit feliciter. Leo fortissimus bestiarum, ad nullius pavebit occursum. Gallus succinctus lumbos: & aries, nec est rex qui resistat ei. Ipse hoc loco leo ponitur, de quo scriptum est: Vicit leo de tribu Juda. Qui fortissimus bestiarum dicitur: quia in illo hoc quod infirmum est Dei, fortius est hominibus. Qui ad nullius pavebit occursum. Dicit enim: Venit princeps hujus mundi, & in me non habet quicquam. Gallus succinctus lumbos: id est, prædicatores sancti inter hujus noctis tenebras, verum mane nuntiantes, qui succincti lumbis sunt: quia à membris suis luxuriæ fluxa resingunt. Et aries nec est rex qui resistat ei. Quem alium hoc loco arietem accipimus, nisi primum intra Ecclesiam ordinem sacerdotum? De quibus scriptum est: Afferre Domino filios arietum. Qui per exempla sua gradientem populum quasi subsequenter ovium gregem trahunt. Quibus spiritualiter recteque viventibus, nullus rex sufficit omnino resistere, quia quilibet persecutor obviat, intentionem eorum non valet præpedire. Et quia post hæc etiam antichristus apparebit, hoc quartum subdidit, dicens:

Et qui stultus apparuerit, postquam elevatus est in sublime: si enim intellexerit, ori imposuisset manum. Ipse quippe in sublime elevabitur, cùm Deum se esse mentietur, sed erectus in sublime, stultus apparebit: quia in ipsa elevatione sua per adventum veri judicis deficiet. Quod si intellexerit, ori imposuisset manum: id est, si supplicium stum cùm superbie exorsus est prævidisset, bene aliquando conditus in tanta jastrationem superbie non fuisset elevatus. De quo nequaquam moveat quod superius dictum est: quartum quod incedit feliciter. Tria quippe incedere bene dixit, & quartum feliciter. Non enim omne quod feliciter, bene: neque in hac vita omne quod bene, feliciter. Nam leo, gallus, & aries, bene incedunt, sed non feliciter: quia persecutionum bella patiuntur. Quartum verò feliciter & non bene incedit: quia in fallacia sua antichristus graditur, sed juxta breve tempus vitæ præsentis, ipsa illi fallacia prosperatur.

Qui autem premis fortiter ubera ad eliciendum lac, exprimit butyrum. Et qui vehementer emulget, elicit sanguinem. Utera fortiter premimus, cùm verba sacri eloquii subtili intellectu pensamus. Qua pressione dum lac quarimus, butyrum invenimus: quia dum nutrire vel tenui intellectu quarimus, ubertate internæ pinguedinis unguimur. Quod nec nimis nec semper agendum est, ne dum lac quaritur ab uberibus, sanguis sequatur: quia dum verba sacri eloquii plus quam debent discutuntur, in carnalem intellectum cadunt. Sanguinem enim elicit, qui vehementer emulget: quia carnale efficitur hoc quod ex nimia spiritus discussione sentitur.

Et qui provocat iras, producit discordias. Quid præcedente Parabola juxta litteram significat, aperit: quia qui modesto sermone proximum allocutus, gratum accipit responsum, quasi de uberibus in quibus lac quarebat, butyrum exprimit. At qui inepto verbo iram discordiamque fra-

terno ex corde provocat, quasi ultra modum emulgens ubera, sanguinem pro lacte reperit.

Caput XXXI.

VERBA Lamuelis Regis, Visio qua eruditur eum mater sua. Lamuel interpretatur in quo Deus, & ipse est de quo supra eodem nomine in Latinum verso dicitur: Visio quam locutus est vir cum quo est Deus. Mater autem quæ hanc eum visionem edocuit: non alia melius quam divina gratia intelligitur, quæ illum in corde invisibiliter eruditur intellectu sapientiæ, quam foris hominibus ipse ministraret. Quavis & ipsa carnalis mater Salomonis, hæc eum parvulum docuisse rectè possit intelligi, quæ quidem ipse quia sapienter dicta cognovit, operi Parabolarum suarum inferere voluit. Et ideo rectè postquam dictum est in titulo, Verba Lamuelis Regis: additum est continuò, Visio qua eruditur eum mater sua: quia cùm in regnum unctus spiritum sapientiæ perceperit, vidit in eodem spiritu quam prudenter se mater bona docuerit.

Quid dilecte mi: quid dilecte uteri mei? Subaudias: quid tibi dicam fili, qui de utero meo natus, electus es in regno meo?

Quid dilecte votorum meorum? Id est qui electus es in hoc quod tota devotione desiderabam.

Ne dederis mulieribus substantiam tuam. Patet literæ sensus. Sed & virtutum nostrarum substantias corruptionibus vitiorum contaminare prohibemur.

Et divitias tuas ad delendos reges. Divitias suas dat ad delendos reges, qui terrenis deliciis hominum corda corrumpit, ne cælestia bona requirant, in quibus perpetuò possint regnare cum Domino. Delentur enim reges per divitias, quando summi regis corpori adunati per fidem: nihilominus per illecebræ sæculi merentur eradicari de terra viventium.

Noli regibus, ô Lamuel, noli regibus dare vinum. Et hæc sequentia patent juxta litteram. Allegoricè autem præcipit, ne vino in quo est luxuria, inebrientur mentes fidelium, qui sunt membra regis æterni.

Quia nullum secretum est ubi regnat ebrietas. Nihil de secretis cælestibus cogitatur ubi regnat voluptas carnalis, sed ea tantum carnales quæ sunt visibilia scrutantur.

Ne forte bibas & obliviscatur judiciorum: & muret causam filiorum pauperis. Ne terrenis deebriatus illecebris, obliviscatur pauperum Christi, qui & ipse pauper factus est pro nobis.

Date siceram mœrentibus: & vinum his quibz amaro sunt animo. Bibant & obliviscantur egestatis suæ: & doloris sui non recordentur amplius. Siceram & vinum hoc loco, supernam divinæ sapientiæ consolationem dicit: quæ illis est exhibenda cordibus, quæ in infimis consolari refugium: & quicquid occurrit in præsentia, amaro suscipiunt animo: solis quæ nondum vident gaudiis cælestibus tota mente inhaerent, juxta eum qui dixit: Negavit consolari anima mea: memor fui Dei & delectatus sum. Item date siceram mœrentibus, & vinum bibere his qui amaro sunt animo &c. His qui pro penitentiæ actuum pristinatorum mœreore atque tristitia depriuntur, spiritualis scientiæ jucunditatem, velut vinum quod lætificat cor hominis affluenter infundite, eosque salutaris verbi crapula refovete: ne fortè jugitate mœroris de illi desperatione demeriti, abundantiore tristitia absorbeantur qui ejusmodi sunt.

Aperi os tuum muto: & causis omnium filiorum qui pertransiunt. Pro causa pauperum qui per se loqui in judicio non valent, ipse loqui memento: & eos defendere curato, qui patriæ cælestis intuitu, hujus vitæ viam oculos transire satagunt. Aliter: Os aperire muto præcipit, populo scilicet gentium fidei verbum prædicare, qui divina eloquia prius personare nesciebat: & non tantum Judæis, sed & cunctis per orbem nationibus curam salutis impendere.

Aperios tuum, decerne quod justum est, & judica inopem & pauperem. Aleph. Sicut in versu superiori pro causa & ereptione pauperis, os aperire præcipit: ita in isto ipsum pauperem ubi erraverit, justè castigare ac judicare admonet. Juxta quod Moyses ait: Et pauperis in judicio non miferberis. Quod urrumque Dominum facere Propheta insinuat, dicens: Sed judicabit in justitia pauperes: & arguet æquitate mansuetos terræ. Hucusque verba Lamuel: hinc

P p

fapientiffimus regum Salomon, laudes sanctæ Ecclesiæ versibus paucis, sed plenissima veritate decantat. Constat namque idem carmen versibus viginti & duobus, iuxta ordinem videlicet ac Hebræarum numerum literarum, ita ut singuli versus à singulis literis incipiant: cujus ordine perfectissimo alphabeti, typicè innuitur: quam plenissimè hic vel animæ cuiusque fidelis, vel totius sanctæ Ecclesiæ quæ ex omnibus electis animabus una perficitur Catholica, virtutes ac præmia describantur. **А Л Е Р Н**, doctrina, id est, sacra scriptura.

Mulierem fortem quis inveniet? procul & de ultimis finibus pretium ejus. **Beth.** Mulier fortis, Ecclesia Catholica vocatur. Mulier videlicet: quia spirituales Deo filios ex aqua & Spiritu sancto gignere consuevit. Fortis: quia cuncta sæculi adversa simul & prospera pro conditoris sui fide contemnit: quam ipse in carne apparens, infirmam quidem invenit: sed inventionem suam, hoc est, pia visitatione, fortem reddidit. Unde post ejus redemptionem ad cælos rediens, supernis civibus gaudens aiebat: Congratulamini mihi, quia inveni ovem meam quæ perierat. Videns ergo Salomon genus humanum innumeris implicatum erroribus: quodque ad ejus salvationem nullus Patriarcha, nullus Propheta, nullus omnino electorum, præter solum mediatorum Dei & hominum sufficeret, ait: Mulierem fortem quis inveniet? procul & de ultimis finibus pretium ejus. Ac si aperte futuram Domini gloriam admirando protelatur: Quis tantæ virtutis? quis talis est meriti: qui de tot incredulis ac sceleratis mundi nationibus, unam sibi electorum Ecclesiam congreget: quam sua gratia fortem atque insuperabilem adversantibus cunctis efficiat? Non hic certe nostri similis, non nostro est tempore venturus, sed in fine sæculorum est de cælo Deus homo defensus: qui nos sua passione ac morte redimat. Hoc est enim quod ait: Procul & de ultimis finibus pretium ejus. Procul videlicet statu temporis, quod à diebus Salomonis usque ad partum virginis intererat. De ultimis autem finibus: Quia à summo cælo egressio ejus: qui non aliud pro nostra redemptione pretium, quam seipsum obtulit. Unde Apostolus: Qui dilexit, inquit, nos, & tradidit semetipsum pro nobis, oblationem & hostiam Deo in odorem suavitatis. Quamvis & ita rectè possit intelligi, pretium sanctæ Ecclesiæ procul positum fuisse: quia incarnatio verbi Dei, conversatio inter homines, passio ac resurrectio longè à nostræ esset nature conditione discreta: quoniam videlicet ille & quando voluit, & de qua voluit matre natus est, & sine peccato vixit in mundo: & quando voluit & qua voluit morte, discessit à mundo tempusque resurrectionis & ascensionis suæ in potestate habuit, & cetera hujusmodi: in quibus tam procul est à nobis, quam cælum distat à terra. Quia vero Ecclesiam quam redemit Dominus, non solum verbum salutis suscipere, sed & constanter pro illo certare, & hoc ipsum per mundum prædicare donavit, merito subiungitur: **В Е Т Н**, domus: hoc est Ecclesia.

Confidit in ea cor viri sui: & spoliis non indigebit. **Gimel.** Virum sanctæ Ecclesiæ, Dominum ac redemptorem ejus, qui etiam pretium ejus fieri dignatus est, dicit: Unde Apostolus credentibus ait: Despondi enim vos uni viro virginem castam exhibere Christo. Quod ergo dicitur: Confidit in ea cor viri sui: ab humana nimirum consuetudine tractum est. Sicut enim is qui fortem fidelemque & castam habet conjugem, confidit in ea certissimè: quia nil contra suam voluntatem agere, nulla adulterina saltem cogitatione possit contaminari: cuncta pro suo amore etiam adversa libenter tolerat, & quoscumque valet ad suam amicitiam convertere desiderat: sic nimirum, sic Dominus & Redemptor noster in Ecclesia confidit. Novit enim spiritum gratiæ quem dedit: novit virtutem charitatis, quam ejus præcordiis infudit. Ideoque non dubitat eam non solum à suæ fidei integritate nequaquam posse corrumpi, sed etiam perseveranter insistere, ut plures ad ejusdem fidei congreget unitatem. Hoc est enim quod sequitur: Et spoliis non indigebit. Spoliat enim diabolus Ecclesia, cum per prædicatores suos, eos quos ipse deceperat ad veritatis iter revocat. Et bene dicitur: & spoliis non indigebit: quia nunquam cessabit Ecclesia liberata à diabolica fraude animas Christi fidei restituere, donec completo mundi cursu: suorum quoque præfinita compleatur summa membrorum. Verùm quia quicquid boni sancta Ecclesia, vel anima quæque fidelis agit, hoc desuper accipit, rectè subditur: **Г И М Е Л**, plenitudo: id est legis.

Reddet ei bonum, & non malum, omnibus diebus vite sue. **Daleb.** Reddet quippe anima Christo bonum, cum perceptis ab eo vite muneribus rectè vivendo responderet, cum ea quæ ipsa scire vel facere ab illo adjuva potuit, etiam aliis intimare satagit. Bene autem cum dixisset, reddet ei bonum: protinus addidit, & non malum: quia sunt profecto qui acceptis à Domino bonis mala rependunt: vel fidei mysteria quæ perceperunt hæretica fæce fædando: vel fidem quam professione servant, pravis operibus blasphemando: vel mores bonos quibus cum fide recta deserviunt, per colloquia mala corrumpendo. Sed nec illi bona quæ acceperunt, Domino reddunt: qui non in his quæ bene inchoant usque ad finem vite præsentis persistere curant. Unde merito cum dixisset, reddet ei bonum non malum, ut perseverantiam boni necessariam demonstraret, adjunxit: omnibus diebus vite sue. Cui simile est illud Evangelicum: Serviamus illi in sanctitate, & iustitia coram ipso, omnibus diebus nostris. Quibus sanè operibus, quibus iustitiæ vel sanctitatis fructibus potissimum sit insistendum, ei qui bonum quod accepit à Domino gratis, rependere satagit: subsequenter insinuat eum dicitur: **ДАЛЕТН**, tabularum: hoc est veteri testamento.

Quæstui lanam & linum, & operata est consilio manuum suarum. **He.** Hujus principium versiculi, fortis mulier, hoc est sancta Ecclesia, etiam juxta literam accipere & observare consuevit, juxta illud propheticum: Cùm videris nudum, operi eum: & carnem tuam ne despexeris. Operatur autem non supervacuo & cæco labore, sed eo utique consilio, ut ab ipso suo vero Domino videlicet Christo in judicio mereatur audire: Nudus fui, & operuisti me, & quamdiu fecistis uni de his minimis meis, mihi fecistis. Operatur autem consilio manuum suarum: hoc est, earum personarum per quas eleemosynam pauperibus tribuit: in quorum opere devoto, illo saluberrimo utitur consilio, ut cùm dispergit & dat pauperibus, non ipsa ab hominibus laudetur ad tempus, sed ut iustitia ejus maneat in sæculum sæculi, & cornu ejus exaltet in gloria. Possunt autem mysticè in lana, qui ovinus est habitus, omnia pietatis & simplicitatis opera, quæ proximis impendimus accipi. Potest in lino, quod ex terra virens oritur, sed longo ac multiplici exercitio amittit humorem nativum, atque ad gratiam novi candoris pervenit, castigatione nostræ carnis intimari: cujus dum ingenitas vitiorum sordes per continentiam excoquimus: dignam profecto eam qua Christum induamus, efficiamus: juxta illud Apostoli: Quotquot ergo in Christo baptizati estis, Christum induistis. Quærit ergo mulier fortis lanam & linum, & operata est consilio manuum suarum, cùm Ecclesia sancta sollicitè perquirat, quibus se pietatis fructibus exerceat: quomodo à carnalibus emundet illecebris. Et hoc utrumque consilio prudentissimo: hoc est, superne solummodo retributionis facit intuitu: Cujus retributionis sequens quoque versiculus apertius meminit, dum subditur:

Facta est quasi navis insitoris, de longe portans panem suum. **Vau.** Insitorem negotiatorem dicit: qui pro eo sic vocatur ab antiquis, quod acquirendis multiplicandisque mercibus sedulus insistat. Facta est ergo fortis mulier quasi navis insitoris: quia sicut navis insitoris onusta mercimoniis, quæ in sua patria magis abundant: porro per mare petit peregrina, ut illic venditis quæ attulerat, cariora ad domum reportet. Sic nimirum sancta Ecclesia, sic anima quæque perfecta, virtutum divitiis gaudet onustari: quibus majora divinæ gratiæ dona mereatur. Optimum est namque commercium, cùm bona quæ valemus operantes, primò hanc à Domino mercedem recipimus, ut ad majora semper agenda proficiamus: dehinc vitam percipiamus sempiternam. Facta est ergo anima sancta quasi navis insitoris, quæ transit desiderio fluctus sæculi præsentis: solaque se in cælis accipere sperat æterna gaudia, & pro his abundantius adipiscendis, quicquid valet instanter agere, quicquid adversum occurrit, fortiter superare contendit. De qua rectè dicitur: Quia de longe portat panem suum: quia in cunctis quæ temporaliter bona agit, æternam solummodo retributionem expectat: solum vivi panis saturitatem desiderat: ejus nimirum qui suis auditoribus piè potenterque promittit: Venite ad me omnes qui laboratis & onerati estis, & ego reficiam vos. At contra in proximo panem suum recipit, & non hunc de longe trans maria portat, qui in eo quod justè vivere videtur, humani tantum favoris præmia expetit: neque ullo vite permanentis intuitu, ea quæ in imis labuntur superare & calcare satagit.

De qualibus ipse terribiliter tonat: Amen dico vobis recepturam mercedem suam.

Es de nocte surrexit, delitque prædam domesticis suis: & cibaria ancillis suis. Sicut totus labentis sæculi cursus perennis in diei ac noctis alteratione variatur: & dies quidem ad operandum, nox ad quiescendum naturaliter condita est: sic totum præsentis Ecclesiæ tempus, gemino quodam quietis & operis statu discernitur. Quasi enim nocte quiescit, cùm aliqui fidelium ejus, intermissa ad tempus sollicitudine externa, sibimet vacare, seque ipsos spiritaliter incipiunt curare: vel lectionibus videlicet sacris: vel orationibus ac lacrymis sese, vel aliis hujusmodi studiis secretis exercendo. Surgit autem de nocte, cùm eisdem suis fidelibus ad agenda etiam proximorum curam se sollicitè accingit. Quod fraternæ administrationis opus, duobus modis exercere consuevit: quia & eos qui foris errabant, ad fidei gratiam convocat & illos qui fidei sacramentis jam sunt imbuti, ut bonis operibus amplius insistant, excitare non desinit. Unde bene dicitur: Delitque prædam domesticis suis, & cibaria ancillis suis. Dat namque prædam domesticis suis, cùm eos quos ab antiquo hoste docendo eripere potuit: societati illorum qui in fide præcessere conciliat. Dat & ancillis cibaria, cùm humiles quosque & debito timore sua iusta servantes, ne pio labore lassentur, supernæ mercedis commemoratione reficit.

Consideravit agrum & emis eum: de fructu manuum suarum plantavit vineam. **Heb.** Agrum dicit possessionem supernæ hæreditatis: de qua benedicens filium Patriarcha loquitur: Ecce odor filii mei sicut odor agri pleni, cui benedixit Dominus. Odor quippe sanctorum est sicut odor pleni agri, cui benedixit Dominus: quia tota mentis intentione contemuntur, quæ sit plenitudo benedictionis in patria regni cælestis. Consideravit ergo Ecclesia agrum, & emis eum: quia studiosè didicit quæ sunt gaudia vite perennis: & pro eorum perceptione, quicquid potuit, laborare contendit. Quæ etiam de fructu manuum suarum plantavit vineam: quia de fructibus fidelium suorum factis sive verbis, scripturam sanctam condidit, per quam mentes audientium in fide & dilectione deebriaret sui redemptoris. Nec ab re esse credimus, si vineæ nomine, ipsam Ecclesiam quæ per mulierem fortem est designata, sentiamus esse figuratam: & eos esse perpetuas vineæ, qui sunt filii mulieris. Mulier autem vineam plantavit, cùm Ecclesia primitiva latius per orbem missis prædicatoribus fidei semina disperdit. Consideravit namque agrum, cùm orbem universum vitiorum spinetis horrentem, cultore spirituali opus habere perpexit. Emit vero eum cùm missis ubique doctoribus, talentum verbi audientibus contulit, ut eos credentes felicissimo Christi mancipatui subderet. Plantavit autem in eodem agro vineam, cùm in novis crederentium populis, Ecclesiam plena Evangelicæ veritatis institutione firmavit. Quam quidem vineam de fructu manuum suarum plantavit: quia non solum verbo instruebant Apostoli Apostolorumque successores populos quos erudiebant: verùm & in testimonium bonæ operationis, miraculorum quoque signa verbis doctrinæ jungebant. Sed & usque hodie, imò usque ad finem sæculi, mulier fortis considerat agrum & emis eum, & de fructu manuum suarum plantavit vineam: quia sancta Ecclesia semper sollicitè perquirat quos ad fidem convertere possit: & quoscumque dociles invenerit, hos data verbi pecunia in servitium Christi emit: atque in eis vineam Christi plantare, vel potius eos vineam Christi facere satagit. Et quia qui alterum docere desiderat: primò ipse & à malis abstineret & bonis se debet actibus exercere, rectè subiungitur:

Accinxit fortitudine lumbos suos: & roboravit brachium suum. **Teb.** Accinxit ergo Ecclesia lumbos suos fortitudine, cùm supernorum desideris intenta, carnalibus illecebris succumbere desepxit. Roboravit brachium suum, cùm se ad agenda virtutum opera præparavit. Et bene primò lumbos fortitudine accingere, ac postmodum roborare brachium dicitur: quia nimirum actio boni operis acceptabilis esse Domino minime valet, si non fluxa luxuriæ quis prius à carne simul & mente restringat. Unde Propheta: Quiescite, inquit, agere perverte: dicitur benefacere. Et Dominus ipse: Sint lumbi vestri præcincti, & lucernæ ardentes. Lumbi videlicet præcincti, ne luxuriæ subdantur. Lucernæ vero ardentes, ut bonis fulgeatis operibus.

Gustavit & vidit quia bona est negotiatio ejus: non extinguetur in nocte lucerna ejus. **Jod.** Quod ait, negotiatio ejus, agri utique significavit illius, de quo supra ait: Consi-

deravit agrum & emit eum. Gustavit igitur Ecclesia sancta & gustavit quæque anima perfecta, id est, intimo mentis desiderio cognovit: quia bona est negotiatio vite immarcescibilis, quam relicti illecebris temporalibus, æternam mercedem in cælis. Gustavit autem, id est, aperte didicit: quia bonum est per instantiam prædicandi quoscumque valet ad viam veritatis adducere, atque ideo nullis tribulationum tenebris, nec ipsa morte, potest lucerna devotionis ejus extinguere. Forum namque lucerna nocte extinguatur, quamvis in die videatur ardere: qui sicut Dominus ait: Ad tempus credunt, & in tempore tentationis recedunt. Sed & illorum nocte media extinguatur lucerna, qui veniente judice, oleum charitatis in vasis præcordiorum suorum non habuisse probantur, dum perditio fallarum rumore virtutum, vera tenebrosorum luum tormenta factorum. Quod si noctem hoc loco pro quiete volumus accipere: juxta hoc quod supra dicitur: Et nocte surrexit, id est, ad operandum se post quietem præparavit: aptè dicitur quod lucerna sanctæ Ecclesiæ non extinguatur in nocte: quia & cùm à negotio quiescit actionis, vacat liberius luci supernæ contemplationis. Cùmque à publicis cessat operibus, curat se ardentius vel auditu sanctæ lectionis vel laudibus mancipare divinis: juxta exemplum videlicet mulieris industriæ: quæ non solum interduci necessarius solet instare laboribus, sed & nocte sæpius accenso lumine lucernæ, parilem rei familiaris agere curam.

Manum suam misit ad fortia: & digiti ejus apprehenderunt fulsum. **Caph.** Fortia dicit perfecta in Christi charitate opera: quibus se gaudens Ecclesia, certa supernæ retributionis expectatione subdit. Verbi gratia: Audistis quia dictum est: Diliges proximum tuum, & odio habebis inimicum tuum. Ego autem dixi vobis: Diligite inimicos vestros: benefacite his qui oderunt vos &c. Et de virginitate servanda. Qui potest capere capiat. Et de contemnendis divitiis, inquit: Si perfectus vis esse, vade, vende quæ habes, & da pauperibus &c. Nam populus synagoga, cui dictum est: Si volueritis & audieritis me, bona terræ comedetis: tanto infirmior erit in opere iustitiæ, quanto minus spe perpetuæ remunerationis erectus. At Ecclesia quæ audit à Domino: Pœnitentiam agite, appropinquavit enim regnum cælorum: merito pro hujus rei perceptione, dura quæque longanimiter suffert. Unde rursum de ejus fortitudine dicit: Regnum cælorum vim patitur, & violenti rapiunt illud. Et digiti, inquit, ejus apprehenderunt fulsum. Solent scæminæ nentes fulum in dextera, colum tenere in sinistra: in colo enim lana involuta est, que filo tendenda & nenda, transeat in fulsum. Sæpe autem in scripturis, dextera vitam perpetuam, lava præsentia Dei dona significat, opulentiam videlicet rerum, pacem temporum, sollicitudinem corporum, scientiam quoque scripturarum, & cælestium perceptionem sacramentorum: hæc & hujusmodi bona, cùm Domino largiente perceperimus, quasi lanam colo involutam in lava gestamus. At cùm ea pro amore cælestium salubriter exercere incipimus, jam lanam agni immaculati de colo in fulsum, de lava in dexteram trajicimus: quia de donis nostri redemptoris, de exemplo operum ejus, stolam nobis gloriæ cælestis, ac vestem charitatis nuptialem facimus. Digiti namque quibus apprehendere fulsum dicitur, ipsam intentionem discretionis qua quisque operatur insinuant: ea nimirum ratione, quia nulla corporis nostri membra pluribus sunt distincta articulis, ac flexibus apta quam digiti. Quicunque ergo veraciter dicere cum Apostolo potest: Nostra autem conversatio in cælis est, unde etiam salvatorem expectamus Dominum nostrum Jesum Christum: hujus profecto digiti dextri apprehenderunt fulsum, quia discretionem sedula pro æternis bonis laborare didicit. Et bene dicitur apprehenderunt, ut vivacius commendetur, quanto studio, quanta festinatione in hujus vite incerto, pro certis apud Dominum præmiis agere debeamus. Quid autem mulier fortis, id est Ecclesia sancta vel anima quæque perfecta per fulsum intellectualem sit operata, subsequenter aperitur.

Manum suam aperuit inopi, & palmas suas extendit ad pauperem. **Lamed.** Quod & de pauperibus eleemosynarum quæ generaliter sunt in pauperes, accipi potest: sed melius de verbo Dei, quod indumentum salutis animabus confert, intelligitur, de quo beatus Job gloriatur, dicens: Justitia indutus sum: & vestivi me sicut vestimento inopi: cùm mysteria fidei ignorantibus per operarios veritatis revelavit. Palmas extendit ad pauperem, cùm longè latèque præ-